

H5 - Faringsovervågning

Nyfødt pattegris, der er observeret rettidigt

Tag rettidigt hånd om de søer og pattegrise, der får problemer.

1. Mælk i yver, hævet vulva og slim fra skeden er tegn på nærtstående faring.
2. Under faringen tilses soen mindst hver time.
3. Skriv op hvor mange grise der er født ved tilsynet.
4. Der skal højst være 2 timer mellem de første 4 grise og herefter maks. 1 time mellem grisene. Giv fødselshjælp, hvis alle grise i kuldet er tørre, og soen ser ud til at have presseveer uden at der fødes grise.
5. Små eller svage grise hjælpes til yveret og sikres råmælk. Om nødvendigt varmes de ved at de placeres under varmelampen.
6. Vurdér om faringen er afsluttet. Ved tvivl undersøges fødselskanalen.
7. Soens sundhed vurderes. Mærk efter enkelte hårde mælkekirtler, og vurder soens opførsel.

Et dårligt faringsforløb, der ikke er blevet overvåget

For soen medfører mangelfuld faringsovervågning at

- Et dårligt faringsforløb ikke opdages.
- Soen afkræftes og får sværere ved at komme i gang med den efterfølgende diegivning.

For pattegrisene medfører mangelfuld faringsovervågning at

- Øget antal grise der dør af iltmangel.
- Svage grise dør, da de ikke får råmælk og varme.

Pkt. Supplerende kommentarer - Faringsovervågning		
1.	Før faringen hæver soens vulva og bliver rød. Samtidig kan der malkes klar væske ud af yveret. Når der er ca. 12 timer til faring, kan der malkes råmælk ud af yveret. Der kan ses klart slim i skeden.	
2.	Hvis der ikke er født grise den sidste time, så vurder om der er færre grise i kuldet end forventet. Hvis der samtidig kun er kommet få efterbyrder, eller hvis soen er urolig, så bør der gennemføres fødselshjælp. Se H6 - Fødselshjælp. Ved fødselshjælp stresses soen, og veerne vil ofte være svage i den følgende time. Dette forsinker faringen. Derfor skal der kun gennemføres fødselshjælp, hvis der er mistanke om, at der er noget galt.	
3.	Skriv på sokortet eller på en gul post-it på sokortet hvor mange grise der var ved tilsynet. Ved næste tilsyn kan du se, om der er født flere grise. Skriv evt. klokkeslættet for hvert tilsyn. Her kan bruges en F-skive eller lignende.	
4.	Der må højst være 2 timer mellem hver af de første 4 grise og herefter maks. 1 time mellem grisene. Hvis der kun er tørre grise ved et tilsyn, har soen ikke fået grise den sidste time. Den normale faring varer ca. 4 - 5 timer. Dette betyder, at der ved lav kuldstørrelse er lang tid imellem grisene, mens der er kort tid imellem grisene ved høj kuldstørrelse. Generelt er der 20 minutter imellem grisene, men der kan komme pauser på op til en time. Lange pauser skyldes ofte, at faringen er gået i stå. Her bør der gribes ind med fødselshjælp, da risikoen for dødfødte grise ellers øges. Hvis der i besætningen er mange dødfødte grise, kan natovervågning være en god idé. Hvis faringen går i stå, kan soen evt. motioneres på gangen.	
5.	Små eller svage grise har svært ved at komme til yveret. De skal sikres råmælk. Om nødvendigt varmes de under varmelampen eller i en varmekasse. Både kulde og sult ødelægger tarmens overflade hos nyfødte grise. Råmælk sikres ved at hjælpe grisen til yveret, malke råmælk ud i munden på grisen eller ved at have en råmælksbank (se nedenfor).	
6.	Når soen ikke længere farer, skal det vurderes, om faringen er færdig, eller om der kan være tilbageholdte fostre i soen. Når soen er rolig og tager sig af grisene, har ædelyst og der ligger mange efterbyrder bag soen (en efterbyrd pr. gris), så er faringen færdig. Ved tvivl gives fødselshjælp. Se H6 - Fødselshjælp.	
7.	Faringen er hård for soen. Hvis soen er syg efter faringen, skal den behandles, så so og grise kommer til at fungere. Se H15 - Sygdom og behandling af soen.	

Udmalkning af råmælk til svage grise	
<ul style="list-style-type: none"> • Mælken kan malkes ud i munden på grisen. 	
<ul style="list-style-type: none"> • Malk ud i en kop. Vælg en rolig so, der er i gang med, eller lige er blevet færdig med, at fare. Brug hånden på samme måde som ved håndmalkning af en ko. 	